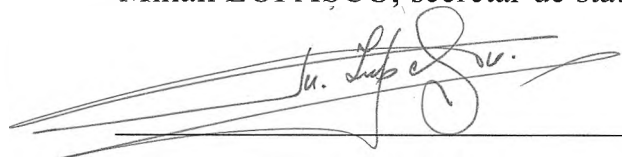

MINISTERUL ECONOMIEI ȘI INFRASTRUCTURII

COORDONAT:

Mihail LUPAȘCU, secretar de stat

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Lupașcu', is written over a horizontal line.

Propuneri de măsuri economice în contextul COVID-19

Chișinău

2021

Propuneri de măsuri economice în contextul COVID-19

1) Introducere

Propunerile de măsuri economice în contextul COVID-19 este atât rezultatul unei analize a datelor primare, inclusiv a celor publicate de Biroul Național de Statistică, cât și a consultării detaliate a mai multor studii, inclusiv:

- **Evaluarea Impactului COVID-19 asupra economiei Republicii Moldova** elaborat cu suportul GIZ;
- **Analizele cuprinse în Matricea COVID** – Studiu elaborat de Consiliul Economic pe lângă Prim Ministru efectuat în perioada iunie-septembrie 2020;
- Sondajul efectuat de către Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova, în august 2020, ca parte a studiului **Evaluarea impactului COVID-19 asupra IMM-ilor**, în cadrul căruia au fost chestionați 304 de antreprenori din 18 industrii din toată țara pentru a evalua **percepția IMM-ilor privind impactul COVID-19 asupra afacerilor proprii, Propuneri de politici pentru soluționarea problemelor identificate în cadrul sondajului IMM în contextul pandemiei de COVID- 19;**
- **Evaluarea impactului social și economic al COVID-19 în Republica Moldova** efectuat de PNUD-Moldova, împreună cu UNFPA și în colaborare cu agențiile ONU din Republica Moldova;
- **COVID-19 Plan de răspuns și de recuperare socio-economică**, UN Moldova,;
- **Evaluarea Impactului COVID-19 asupra economiei** elaborată de Banca Mondială;
- **Opinie privind prioritățile investiționale și măsurile necesare ce ar putea fi întreprinse de autorități pentru relansarea mai eficientă a economiei naționale după criza Covid-19** elaborată de Expert-Grup.

Totodată, procesul de elaborare a documentului a inclus o serie de consultări cu mai multe părți vizate, inclusiv:

- consultarea cu funcționari din cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Agenției de Investiții din Republica Moldova, Biroului Național de Statistică și Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM);
- reuniunile online cu asociațiile de ramură care reprezintă diferite sectoare ale economiei și reprezentanți ai businessului în cadrul exercițiului de evaluare a impactului COVID-19 asupra tuturor sectoarelor economiei efectuat de Consiliul Economic pe lângă Prim- Ministru;
- prezentări și consultări în cadrul grupului de lucru format în acest scop prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr.136/2020.

2) Analiza situației

OMS a declarat noul focar de coronavirus o pandemie pe 11 martie 2020. Moldova a raportat primul caz local de COVID-19 pe 7 martie 2020, Guvernul declarând o situație de urgență pentru 60 de zile pe 17 martie 2020.

Au fost impuse măsuri de izolare și distanțare socială, cum ar fi: restricții de călătorie, suspendarea activității școlilor, grădinițelor, universităților, restricționarea activităților și serviciilor comerciale. Printre măsurile care vizează limitarea răspândirii virusului se numără: interdicțiile asupra adunărilor mari, munca la distanță și școlarizarea, prescrierea protocoalelor de igienă la domiciliu, în spitale și locuri publice, prin utilizarea măștilor și echipamentelor de protecție și curățarea spațiilor publice.

Măsurile de izolare introduse au fost necesare pentru a încetini răspândirea virusului și a limita numărul de decese, dar au suspendat sau limitat și activitatea în multe sectoare și au provocat dificultăți economice persistente.

În scurt timp de la declanșarea situației de urgență, au fost elaborate și promovate un șir de reglementări normative pe platforma Comisiei Situații Excepționale pentru a diminua impactul economic negativ al crizei pandemice asupra mediului de afaceri, inclusiv pentru IMM-uri.

- Programele de susținere directă a activității de întreprinzător;
- Cele mai semnificative modificări din domeniul fiscal operate prin Dispozițiile CSE, Legea nr.60/2020, Legea nr.69/2020, Legea nr.102/2020 (altele decât cele de susținere directă) se prezintă în Anexa 3 Măsurile de politică fiscală și vamală adoptate în anul 2020 (*sursa: Măsurile de Politică Fiscală și Vamală pentru anii 2021*).

Măsurile de sprijin adoptate imediat de Guvern pentru mediul de afaceri și IMM-urile afectate de criză

Pentru a facilita comerțul electronic, precum și a susține vânzările micilor producători autohtoni pe timp de pandemie a fost lansată platforma virtuală „**larmarocul IMM-urilor**”. Platforma virtuală dispune aproximativ de 7000 de membri, incluzând atât antreprenori locali, cât și potențiali clienți.

În efortul de a sprijini micii antreprenori, prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr.100/2020 a fost aprobat „**Instrumentul de susținere privind digitalizarea întreprinderilor mici și mijlocii**”, al cărui scop este să susțină transformarea și dezvoltarea digitală a întreprinderilor mici și mijlocii pentru valorificarea potențialului inovativ și facilitarea accesului la piețele interne și externe. Pentru implementarea prezentului Instrument de susținere pentru anul 2020 au fost prevăzute mijloace

financiare în sumă de 10,5 mil. lei din bugetul de stat. Instrumentul oferă instruire și formare antreprenorială, informare și consultanță, inclusiv finanțare a afacerilor prin oferirea suportului în formă de a) „business voucher” – în sumă maximă de 20 mii lei; pentru cel puțin 100 de întreprinderi și b) finanțare în formă de grant în sumă maximă de 200 mii lei pentru cel puțin 20 de IMM.

Prin Ordinul ministrului economiei și infrastructurii nr.139/2020 a fost aprobat Ordinul **„Instrumentul de susținere privind dezvoltarea Rețelei Incubatoarelor de Afaceri”**, ce permite consolidarea capacităților reprezentanților RIAM în asistarea și suportul creșterii competitivității IMM din mediul rural, precum și crearea unui mediu favorabil de dezvoltare a afacerilor nou create. Pentru implementarea prezentului Instrument de susținere pentru anul 2020 și 2021, în parte, au fost prevăzute mijloace financiare a câte 2,2 mil. lei. Instrumentul prevede două Componente: 1) Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile Incubatoarelor de afaceri și 2) Suport pentru implementarea acțiunilor de dezvoltare economică regională. Bugetul indicativ pentru un IA pentru ambele componente este de 200 000 lei. Sprijinul oferit va contribui la: susținerea IMM-urilor la nivel local și regional în dezvoltarea și îmbunătățirea competitivității; crearea unui mediu favorabil de dezvoltare a afacerilor noi create.

În anul 2020 a fost lansat **Programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora** (Hotărârea Guvernului nr.439/2020). Programul urmărește asigurarea creșterii economice durabile prin atragerea investițiilor, sporirea competitivității și a productivității întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova, precum și internaționalizarea acestora. Pentru anul 2021 în bugetul de stat sunt planificate mijloace financiare în valoare de 15 mil. lei.

În scopul dezvoltării unei industrii durabile și sustenabile în Republica Moldova, precum și în vederea sporirii competitivității întreprinderilor autohtone din sectorul industrial, prin interconectarea acestora la lanțul valoric al companiilor multinaționale, în anul 2020 a fost lansat **Programul de dezvoltare pentru furnizorii locali**, pentru care în anul 2021 au fost alocate din bugetul de stat mijloace financiare în valoare de 15 mil. lei. Ca rezultat vor fi interconectate 50 companii locale din industrie, vor fi create cel puțin 2000 locuri de muncă și va fi livrată companiilor nominalizate producție autohtonă ce va substitui importul mărfurilor în valoare de peste 40 mil. Euro.

Pentru impulsionearea industrializării regiunilor a fost aprobat **Programul-pilot de creare a platformelor industriale multifuncționale (PIM)**, prin Hotărârea Guvernului nr.748/2020, prin care se propune creșterea competitivității, productivității, ocupării forței de muncă a sectorului industrial pe întreg teritoriul țării. În acest sens, se propune crearea și dezvoltarea a 18 PIM în acele regiuni în care nu sunt prezente alte platforme industriale, cum ar fi parcurile industriale și zonele economice libere. În acest scop, pentru anul 2021 din bugetul de stat au fost alocate mijloace financiare în valoare de 75 mil. lei.

În vederea redresării activității economice a întreprinderilor afectate de criza pandemică prin facilitarea accesului întreprinderilor la resurse financiare creditare, Guvernul a alocat în anul 2020 suplimentar 50 mil. lei pentru capitalizarea **Fondului de Garantare a Creditelor**. În context, MEI în comun cu ODIMM a elaborat și aprobat un Produs nou de garantare destinat în exclusivitate întreprinderilor mici și mijlocii afectate de criza pandemică.

Instrumentul nou elaborat a fost aprobat și pus la dispoziția băncilor comerciale în luna septembrie 2020. Conform acestuia, companiile care în perioada crizei pandemice au avut o diminuare a cifrei de afaceri, au posibilitatea să solicite credite pentru mijloace circulante sau investiții garantate de stat în proporție de până 80%, cu o valoare de până la 5 milioane lei, fiind concomitent scutite de la plata comisionului de garantare pentru o perioadă de până la 31.12.2021.

Concomitent, în scopul susținerii companiilor agricole ce au suferit în urma secetei hidrologice, toate companiile agricole care solicită garanții financiare până la 31.03.2021 sunt scutite de la plata comisionului de garantare pentru o perioadă până la 31.12.2021.

În contextul crizei pandemice COVID-19, a fost elaborată și implementată **Foia de parcurs pentru impulsionarea procesului de digitalizare a economiei naționale și dezvoltare a comerțului electronic**, un set de măsuri absolut necesare pentru a crea condiții de adaptare la noile condiții de criză pandemică a agenților economici și instituțiilor statului.

Impactul pandemiei COVID-19 asupra economiei Republicii Moldova

Pandemia COVID -19 a provocat consecințe severe pentru economiile din întreaga lume, inclusiv Republica Moldova. Deși evaluarea impactului pandemiei COVID-19 asupra economiei globale este prematură la momentul elaborării acestui document, este clar deja că vorbim despre unul din cele mai grave șocuri economice cu care s-au confruntat economiile lumii în ultimele decenii. Este o criză ce pune la grea încercare nu doar modelele comportamentale umane, ci și modelele de producție, de consum și de ocupare a forței de muncă.

Prin caracterul său perturbator și volatil, criza pandemică COVID-19 nu seamănă cu nici una din crizele cu care s-a confruntat Republica Moldova până acum. O serie de consecințe și discrepanțe pe care le generează ar putea persista o perioadă de timp incertă. Totodată, pe lângă repercusiunile pandemiei, țara a fost afectată și de secetele din toamna anului 2019, primăvara și vara 2020.

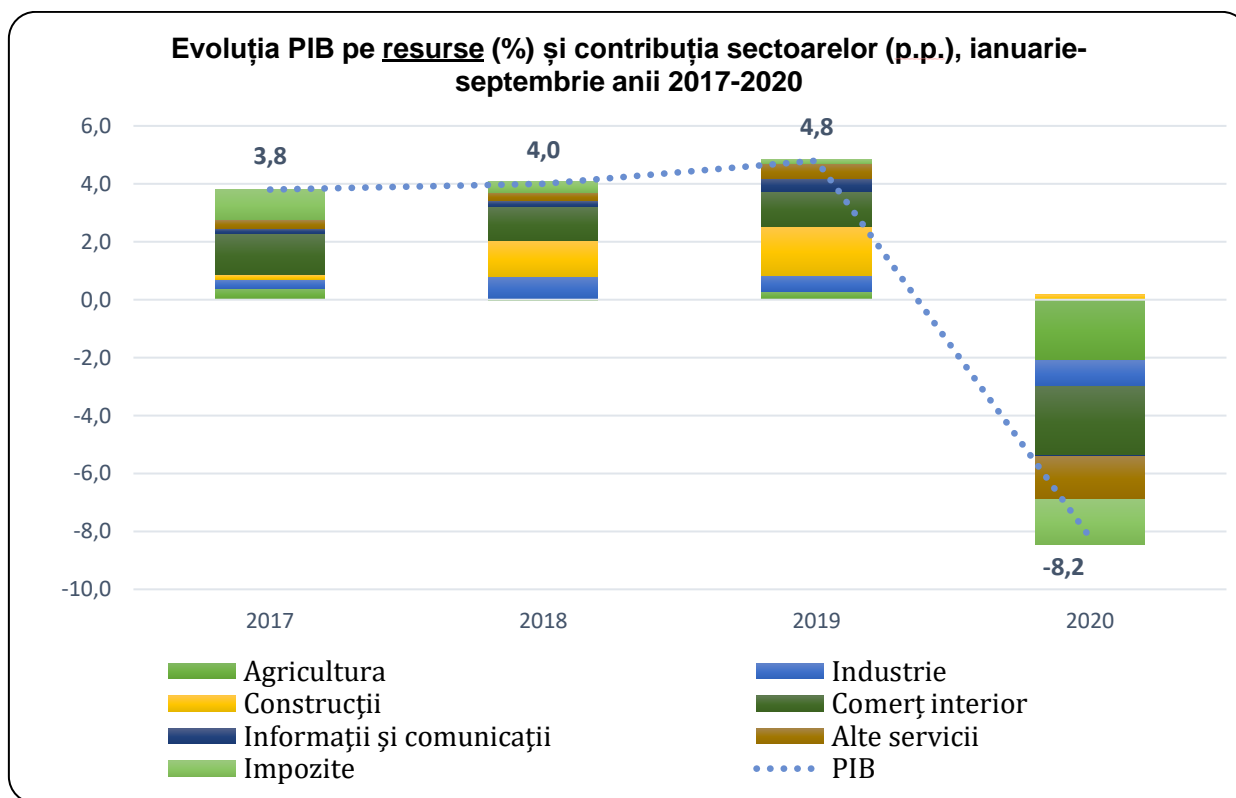
Analizele economice ale Băncii Mondiale efectuate în octombrie 2020 pentru țările din regiune arată că din cauza crizei pandemice COVID-19 economia ar putea trece prin cea mai gravă recesiune de după criza financiară globală din 2008. Se așteaptă ca creșterea să se redreseze în 2021, între 1,1% și 3,3%. Cu toate acestea, perspectivele rămân extrem de incerte, iar riscurile asupra acestei prognoze sunt mai degrabă negative.

Ritmul recuperării va depinde de durata pandemiei coronavirusului (COVID-19), de disponibilitatea și distribuția unui vaccin și de viteza recuperării comerțului și investițiilor globale. În eventualitatea agravării pandemiei, creșterea în regiune ar putea fi chiar mai slabă.

Pandemia COVID-19 în anul 2020 a determinat condiții macroeconomice complexe și volatile. Pe fundalul aplicării măsurilor de protecție a sănătății publice, un mix de factori dificil de cuantificat inhibă creșterea economică. Aceste măsuri afectează deopotrivă cererea și oferta agregată, mai cu seamă în lanțurile de aprovizionare din industrie, influențând negativ piața muncii, încrederea consumatorilor și predictibilitatea prețurilor.

De asemenea, pandemia COVID-19 a determinat o serie de schimbări și efecte asupra populației, acestea fiind interiorizate în mod diferit de către femei și bărbați, atât pe plan economic, cât și social. Acest lucru este determinat, inclusiv, de diferențele de roluri pe care le joacă femeile și bărbații în societate și în familie. Preluarea procesului educațional preponderent de către femei, îngrijirea copiilor preșcolari și asigurarea muncii casnice neplătite a dus la retragerea parțială a femeilor de pe piața muncii.

Figura 1. Evoluția PIB pe resurse (%) și contribuția sectoarelor (p.p.), ianuarie-septembrie anii 2017-2020

Sursa: BNS

Conform datelor statistice, PIB s-a diminuat cu 8,2% în ianuarie-septembrie 2020, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Contribuție negativă asupra PIB a venit din partea sectoarelor economiei care au fost cele mai afectate de măsurile

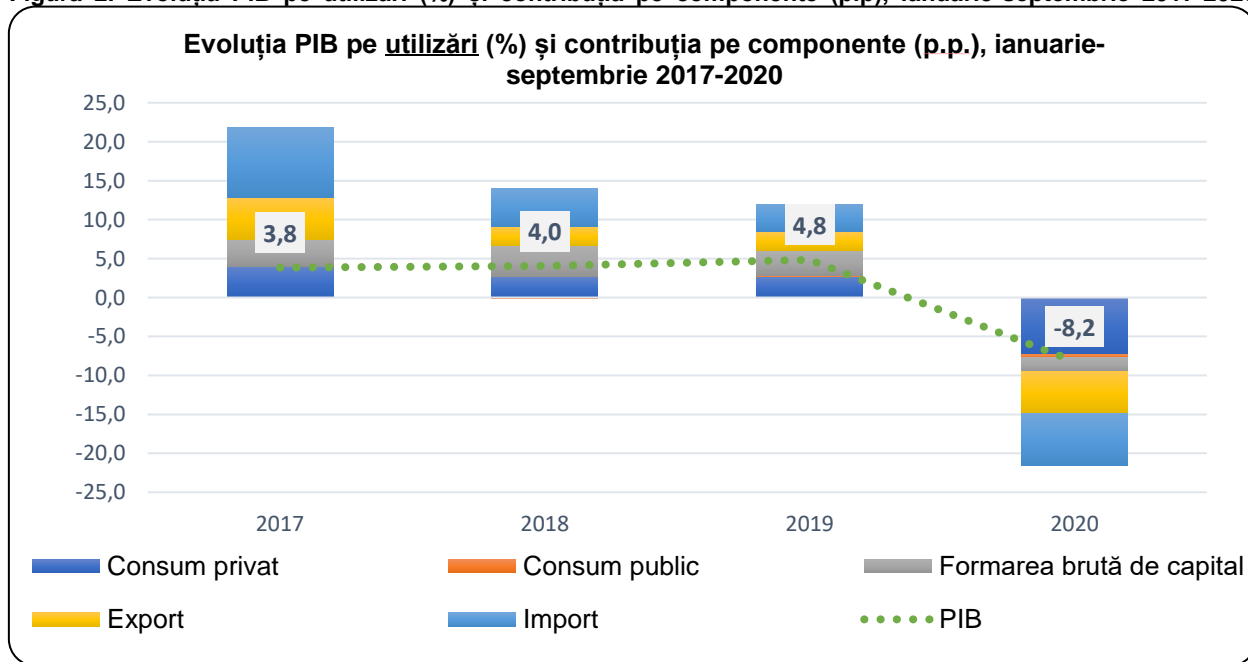
restrictive în contextul pandemiei, și anume: comerțul interior, transport și depozitare, sectorul HoReCa (contribuție de -2,4 p.p.), industrie (-0,9 p.p.).

„Construcțiile” și „Activitățile financiare și asigurări” au fost sectoarele care au avut un aport pozitiv la evoluția economiei în perioada menționată, contribuind cu +0,2 p.p. și +0,1 p.p. asupra PIB. În această perioadă de criză s-a resimțit o susținere a economiei din partea sectorului construcțiilor. În ianuarie-septembrie 2020, au crescut investițiile în construcțiile ingineresti (drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare, etc.) cu circa 6,2%, ajungând la circa 3,3 mld. lei, iar cele din fondul rutier - de circa 2 ori, însumând aproximativ 693 mil. lei. De asemenea, au fost în creștere și investițiile în clădirile rezidențiale (+7%).

Astfel, cele mai afectate ramuri ale economiei naționale s-au dovedit a fi:

- **Comerțul interior**, acesta fiind afectat de restrângerea sau sistarea temporară a activității unităților comerciale de bunuri și consumul redus al populației.
- **Industria prelucrătoare**, ca rezultat al diminuării cererii externe din partea țărilor partenere ale Republicii Moldova afectate de COVID-19 și restrângerii/sistării temporare a activității companiilor din sectorul industrial în contextul măsurilor impuse. Cele mai afectate sunt ramurile industriale exportatoare: industria auto-motive, industria ușoară, fabricarea băuturilor, prelucrarea fructelor și legumelor.
- **Transport și depozitare**. Factorii de bază care au diminuat activitatea de transport a fost perturbarea lanțurilor valorilor globale, diminuarea volumului de mărfuri comercializate pe piețele externe și interne datorită reducerii cererii, sistarea activității unităților comerciale și restricțiile de călătorie adoptate la nivel național și internațional.
- **Servicii**. Restrângerea sau sistarea temporară a activității unităților comerciale ce prestează servicii a fost factorul de bază care a determinat involuțiile în acest domeniu. Au diminuat accentuat activitățile de cazare și alimentație publică, serviciile de învățământ, activitățile profesionale, științifice și tehnice etc.

Figura 2. Evoluția PIB pe utilizări (%) și contribuția pe componente (p.p.), ianuarie-septembrie 2017-2020

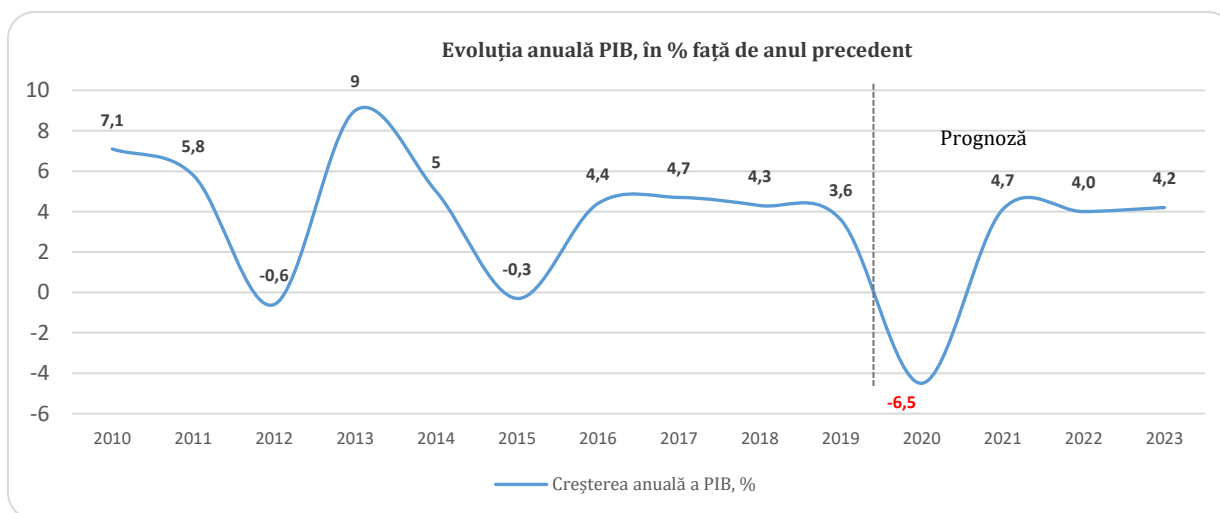

Sursa: BNS

Criza pandemică a influențat puternic cererea internă (consumul populației și investițiile). Măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului final, în special a consumului populației, influențând creșterea economică cu -7,7 p.p. Majoritatea companiilor și-au diminuat activitatea investițională, fiind constrânse de insuficiența mijloacelor financiare și, astfel, formarea brută de capital a avut o contribuție de -1,9 p.p. la evoluția PIB.

Comerțul internațional de bunuri și servicii a fost, de asemenea, afectat de criza pandemică. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor cu 17,3% în 9 luni 2020, iar diminuarea consumului ca urmare a reducerii necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei a condus la scăderea importurilor (cu 12,1%).

Figura 3. Prognoza PIB, în % față de anul precedent

Sursa: BNS, estimările MEI

Conform prognozei macroeconomice din luna noiembrie 2020, coordonată cu Fondul Monetar Internațional și bazată pe estimările privind evoluția economiilor principalelor țări partenere, așteptările pozitive privind evoluția ulterioară a pandemiei, economia va intra într-o fază de recuperare începând cu anul 2021 (+4,7%) și se va menține pe un trend ascendent în următorii ani (Figura 3). Totodată, este de menționat că persistă în continuare riscuri și incertitudini majore cu privire la evoluția pandemiei, ceea ce poate afecta prognoza macroeconomică.

Sectorul real va suporta cele mai mari pierderi. Activitatea industrială se va diminua cu 4% în anul 2020 ca rezultat al sistării sau restrângerii activității companiilor industriale în perioada de criză pandemică și diminuării cererii externe din partea țărilor partenere afectate de COVID-19. Vor fi în diminuare, în special, asemenea ramuri exportatoare precum: industria automotive, industria ușoară, fabricarea băuturilor, prelucrarea fructelor și legumelor. Condițiile climaterice nefavorabile, seceta din toamna anului 2019 și din primăvara-vara anului 2020, precum și înghețurile din lunile martie-aprilie 2020 au afectat puternic recoltele agricole ale anului 2020, rezultând o diminuare de circa 26% a producției agricole. În condițiile crizei pandemice, este de așteptat că majoritatea companiilor private își vor restrânge activitatea investițională, fiind constrânse de insuficiența mijloacelor financiare și, astfel, în anul 2020 se estimează o diminuare a investițiilor cu 4,8%.

Măsurile restrictive și scăderea cererii externe vor afecta negativ și **comerțul exterior**. Conform estimărilor, conjunctura externă nefavorabilă din anul 2020 și cererea externă

În diminuare vor duce la micșorarea cu 13% a exporturilor. Reducerea consumului și micșorarea necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei vor influența negativ și cererea pentru bunurile de import. Astfel, pentru anul 2020 se estimează un volum al importurilor în scădere cu circa 9%.

3) Obiectivul general și obiectivele specifice.

Obiectivul general pentru măsurile economice în contextul COVID-19 este recuperarea creșterii economice a Republicii Moldova și bunăstarea populației, afectate de efectele pandemiei COVID-19.

În vederea recuperării economice, MEI își propune realizarea măsurilor și acțiunilor axate pe stimularea și dezvoltarea capitalului productiv și a competitivității companiilor, punând accent pe transformarea digitală a economiei și a administrației publice, pe relansarea activităților economice prin investiții în domenii-cheie ale infrastructurii publice, și pregătirea economiei pentru tranziția către o economie durabilă.

Totodată, măsurile de recuperare economică răspund și provocărilor puse de schimbările climatice, inegalitățile socioeconomice. Reducerea vulnerabilității economiei și tranziția la un model economic mai sustenabil rămân actuale și în condițiile crizei declanșate.

Din cauza resurselor disponibile limitate, suportul acordat în cadrul politicilor urmează a fi prompt, în termeni relevanți, bine articulat și transparent. Intervenția tuturor partenerilor este crucială pentru structurarea răspunsului de politici cu o mobilizare combinată a mijloacelor financiare interne și externe. Devine tot mai imperativă consolidarea cadrului de cooperare și de parteneriat între sectorul public și sectorul privat. Sprijinul oferit mediului de afaceri urmează a fi asigurat prin mijloace bugetare combinate cu un suport puternic și din partea comunității donatorilor (subvenții împrumuturi, asigurarea lichidităților, stimulente fiscale, garanții, condiții favorabile pentru păstrarea și angajarea de lucrători, o revizuire a legislației privind falimentul și altele).

Factorii critici de succes pentru implementarea acestor măsuri economice sunt:

- Mobilizarea efectivă a resurselor;
- Un mediu de politici de susținere și condiții favorabile pentru desfășurarea afacerilor;
- Dezvoltarea abilităților populației/businessului pentru a se adapta noilor schimbări;
- Acces transparent la finanțare;
- Economie digitală;
- Diplomația economică

Pentru atingerea obiectivului general sunt stabilite **3 obiective specifice**:

Obiectivul specific 1. Limitarea impactului socio-economic al COVID-19

Prioritatea pe termen scurt a Guvernului rămâne asigurarea capitalului circulant necesar pentru întreprinderile afectate de COVID-19 ca urmare a închiderii temporare a activităților, reducerii cererii de consum și întreruperilor din lanțul de aprovizionare. Acest deziderat se va realiza, inclusiv, prin suportul acordat pentru revenirea în afaceri a IMM-urilor care sunt în dificultate sau au falimentat și suport pentru restructurarea și achitarea restanțelor fiscale.

Vor fi promovate în continuare politici de transformare digitală care să faciliteze operațiunile și interacțiunea cu cetățenii în furnizarea serviciilor publice, interacțiunea

companiilor între ele, precum și care să îmbunătățească modul intern de lucru al instituțiilor publice – procese care au fost demarate deja ca parte a măsurilor de răspuns ale Guvernului în fața provocării reprezentate de efectele pandemiei de COVID-19.

Obiectivul specific 2. Recuperarea economică a firmelor moldovenești

Prin dezvoltarea programelor noi de suport a mediului de afaceri vor fi încurajate inițiativele antreprenoriale în domeniul economic și vor fi stimulate sectoarele economice de înaltă valoare adăugată, cu potențial de export, care valorifică rezultatele inovării și cercetării prin dezvoltarea de produse, ecologizarea IMM-urilor și clusterizarea acestora, contribuind la creșterea competitivității produselor autohtone. Acestea vor spori productivitatea în economia reală, conducând la noi locuri de muncă, creșterea puterii de cumpărare și apariția de noi produse și servicii. O recuperare accelerată poate fi asigurată doar într-un mediu antreprenorial favorabil și prin pachete de sprijin adaptate la specificul IMM-urilor și industriilor în parte.

Obiectivul specific 3. Adaptarea economiei la funcționarea în condițiile unei pandemii prelungite și tranziția la o economie mai rezilientă.

Realizarea potențialului de inovare al întreprinderilor mici și mijlocii și trecerea la o economie circulară favorabilă incluziunii și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei ar putea asigura securitatea pe termen lung a resurselor, dar și stocurile necesare, importante pentru a face față provocărilor viitoare.

Pentru stimularea creșterii economiei, sunt necesare proiecte de infrastructură care ar asimila resursele de muncă disponibile, inclusiv emigranții reveniți acasă. Măsurile de promovare a eficienței energetice a clădirilor sunt un alt instrument eficient pentru restabilirea activității economice, ajutând antreprenorii și economia să depășească efectele pandemiei Covid-19, precum și contribuind la reducerea costurilor de încălzire.

În perioada de redresare, societatea și economia ar putea beneficia de un stimul esențial de pe urma investițiilor în mobilitatea urbană, inclusiv moduri de transport care să susțină măsurile sanitare impuse, cum ar fi distanțarea fizică și reducerea aglomerației în transportul public, investițiile în telemedicină, educație online.

Pentru realizarea acestui obiectiv, este nevoie de selecția riguroasă a programelor de investiții, orientate spre sectoare cu un potențial ridicat de a stimula economia, de creare de locuri de muncă și de transformare ecologică.

Astfel, acest obiectiv vizează nu doar repornirea economiei și recuperarea nivelului de producție pre-COVID-19, ci și conceperea și punerea în practică a unor schimbări cantitative și calitative majore. Reconfigurarea adaptării economiei la funcționarea în condiții de criză și tranziția către o economie mai rezilientă prezumă nu doar politici noi sau ajustate, ci și noi competențe.

4) Etapele de implementare

Datorită conlucrării tuturor partenerilor în procesul de elaborare a documentului, unele acțiuni prevăzute în măsurile economice în contextul COVID-19 sunt deja pe agenda de lucru a agențiilor guvernamentale și a unor parteneri de dezvoltare din momentul discutării și argumentării necesității acestora. Celelalte acțiuni vor fi implementate prin intermediul planului anual de activitate al autorităților administrației publice centrale.

5) Estimarea costurilor necesare implementării Programului

Pentru implementarea acțiunilor pentru realizarea măsurilor economice în contextul COVID-19 pe perioada planificată 2021, vor fi necesare resurse financiare: din bugetul de stat se preconizează a fi alocate 220 mil. lei, credite în infrastructură - 400 mil. Euro și necesarul de asistență externă fiind estimat la cca. 597 mil. lei.

6) Rezultate așteptate

Diminuarea impactului social și economic al pandemiei COVID-19 asupra populației și mediului de afaceri al Republicii Moldova este rezultatul principal al acestui Program. Mijloacele financiare interne și externe vor fi îndreptate spre consolidarea cadrului de cooperare și parteneriate între sectorul public și sectorul privat în scopul pregătirii economiei pentru tranziția către o economie durabilă. Întreprinderile, inclusiv IMM-urile vor primi suport pentru a depăși situațiile de criză și pentru redresarea economică.

7) Autorități/instituții responsabile

Autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor pentru realizarea măsurilor economice în contextul COVID-19 sunt indicate la fiecare acțiune în parte. Dintre autoritățile de bază sunt de evidențiat Ministerul Economiei și Infrastructurii în partea ce ține de elaborarea proiectelor de acte normative și documentelor de politici și ODIMM în partea ce ține de implementarea politicilor, în special, implementarea programelor de suport pentru mediul de afaceri, etc.

8) Proceduri de monitorizare și raportare

Monitorizarea implementării acțiunilor privind măsurilor economice în contextul COVID-19 va fi realizată de către Ministerul Economiei și Infrastructurii, asigurând o raportare transparentă trimestrială.

Măsurile economice în contextul COVID-19 propuse spre realizare în anul 2021

Nr. d/o	Măsurile	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
Obiectiv I. LIMITAREA IMPACTULUI SOCIO-ECONOMIC AL COVID-19						
1.1	Suport pentru restructurarea și achitarea restanțelor fiscale	1.1.1. Acordarea creditelor fiscale prin elaborarea mecanismului de achitare a obligațiilor fiscale în rate (prioritar pentru bunii platnici)	Modificări operate la art.180 din CF și în actele normative emise întru executarea acestuia.	Ministerul Finanțelor	-	Se propune perfecționarea mecanismului de eșalonare prevăzut în art.180 din CF, în sensul ajustării acestuia la realitățile companiilor ce fac față situației de criză economică asociată efectelor COVID-19. Măsura dată nu implică pierderi fiscale, dar creșterea cu 1% a conformării fiscale a contribuabililor ar avea un impact de circa 400 mil. lei (doar pe partea de impozite și taxe).
		1.1.2. Reducerea valorii majorării de întârziere la impozite și taxe, contribuții sociale și prime medicale pe parcursul 2020-2021 (prioritar pentru bunii platnici)	Acte normative modificate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor	În limita bugetului disponibil	Această măsură are impact atât asupra bugetului, cât și asupra mediului de afaceri. Impactul asupra bugetului reprezintă circa 39,7 mil. lei. Totuși, această măsură va duce, inevitabil, la creșterea conformării fiscale, ceea ce ar însemna, chiar și la o creștere cu 1% a acesteia, un impact de circa 400 mil. lei (doar pe partea de impozite și taxe).
		1.1.3. Definirea unor reguli speciale privind tratamentul fiscal al datoriilor compromise acumulate în rezultatul imposibilității onorării obligațiilor contractuale din cauza situației epidemiologice și a altor situații excepționale	Modificări operate la art.180 din CF și în actele normative emise întru executarea acestuia.	Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	
1.2	Elaborarea unor acte normative pentru funcționarea în condiții de carantină a entităților economice	1.2.1. Elaborarea și aprobarea protocoalelor sanitare pentru activitatea întreprinderilor în condiții de carantină	Protocoale sanitare aprobate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Se elaborează la nivel de situație și în dependență de specificul industriei / domeniului de activitate antreprenorială.
		1.2.2. Elaborarea modificărilor documentelor normative în	Documente normative modificate	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Se preconizează modificarea documentelor normative din subgrupa A.08 conform Clasificatorului sistemului

Nr. d/o	Măsur	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
		construcții, care țin de protecția muncii.				de documente normative în construcții aprobat prin NCM A.01.02.
		1.2.3. Elaborarea modificărilor documentelor normative prin care în perioada instaurării regimului de urgență, controalele față de sectorul IMM capătă un caracter consultativ.	Amendamente la cadrul normativ	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	În perioada stabilirii regimului de urgență, controalele față de sectorul IMM capătă un caracter consultativ.
1.3	Reconsiderarea și suplinirea stocurilor de mărfuri strategice	1.3.1. Actualizarea listei și determinarea nivelului cantitativ pe pozițiile mărfurilor strategice	Lista actualizată	Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Agenția de Rezerve Materiale	În limita bugetului disponibil	Supravegherea stocurilor rezervelor materiale
1.4	Digitizarea economiei și serviciilor publice	1.4.1. Realizarea prevederilor Foii de parcurs pentru impulsionearea procesului de digitizare a economiei naționale și dezvoltare a comerțului electronic	Foaia de parcurs realizată	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, Agenția de Guvernare Electronică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Centrul Național pentru Protecția Drepturilor cu Caracter Personal, Banca Națională a Moldovei, Agenția Servicii Publice	În limita bugetului disponibil Bugetul din FP	Proiectul este propus în contextul crizei pandemice COVID-19 și a necesității identificării unor noi rezerve de creștere a activității economice și comerciale în Republica Moldova, precum și pentru facilitarea interacțiunii la distanță între Guvern, comunitatea de afaceri și consumatori. Restricțiile și limitările în deplasare, comunicare și interacțiune impuse de pandemia COVID-19 transformă procesele, procedurile și obișnuințele oamenilor și a business-ului.
		1.4.2. Lansarea unui nou Program Digitalizarea IMM-lor	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația	În limita bugetului disponibil	Instrumentul de susținere Digitalizarea IMM are obiectivul de a sprijini transformarea digitală și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii pentru a

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
		<ul style="list-style-type: none"> - Analiza rezultatelor Implementării instrumentului de susținere Digitalizarea IMM - Elaborarea conceptului noului program - Identificarea fondurilor suplimentare pentru 2021 		pentru Dezvoltarea IMM		<p>valorifica potențialul lor inovator și a le facilita accesul la piețe interne și externe</p> <p>Acesta are prioritate pentru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IMM-uri care desfășoară activități inovatoare sau intenționează să implementeze proiecte de transfer de tehnologie și know-how (în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă); 2. Afaceri axate pe domenii economice prioritare: industria TIC, agroalimentare, servicii de alimentație publică, industria ușoară, industria creativă, turismul, sănătatea și bunăstarea, energia regenerabilă și alte servicii; 3. IMM care practică activități de producție sau servicii bazate în principal pe zonele rurale; 4. Activități antreprenoriale care contribuie la menținerea sau crearea de noi locuri de muncă în mediul rural.
1.5	Dezvoltarea comerțului electronic	1.5.1. Implementarea Programului de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora	nr. IMM beneficiari	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	15 mil MDL <i>Pentru realizarea deplină a acțiunii au fost estimate suplimentar 20 mil. MDL</i>	<p>Impulsionarea mediului de afaceri de a utiliza comerțul electronic</p> <p>Obiectivul de a contribui la o creștere economică durabilă prin atragerea de investiții, creșterea nivelului de competitivitate și productivitate a IMM-urilor din Republica Moldova, precum și internaționalizare a acestora.</p> <p>Arii de intervenții:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Investiții în creșterea afacerii, competitivitate și productivitate; 2. Înlocuirea importurilor și orientarea către export; 3. Crearea și consolidarea legăturilor cu partenerii locali și străini.
		1.5.2. Monitorizarea aplicării cadrului normativ privind comerțul electronic pentru identificarea eventualelor colizii juridice ca și barieră în dezvoltarea comerțului electronic	Cadrul normativ modificat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Asigurarea unui cadru normativ în domeniu coerent, prevederi uniforme și corespunzătoare celei utilizate în alte acte normative, precum și în legislația Uniunii Europene.

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
1.6	Reducerea poverii administrative (acte permissive și costuri) de licențiere și autorizare prin implementarea instrumentelor digitale	1.6.1. Simplificarea cerințelor și procedurilor fiscale, de evidență contabilă, raportare și de alt gen pentru activitățile economice individuale și întreprinderile micro	Cadrul normativ modificat	Ministerul Finanțelor	În limita bugetului disponibil	Se propune lărgirea sferei de aplicare a regimului fiscal al persoanelor fizice ce desfășoară activități independente și asupra unor alte domenii decât cel al comerțului, cu implementarea unui sistem simplificat de raportare a obligațiilor fiscale la buget. În special, este vorba de atribuire a băncilor a unui rol de intermediar, prin reținerea și transferul la buget a impozitului aferent tranzacțiilor ce trec prin această bancă. Aceasta va permite simplificarea la minimum a interacțiunii pe dimensiunea contabil-fiscală cu persoane terțe și va asigura un flux corect, controlat și continuu la buget a mijloacelor bănești. De asemenea, propunerea implică non-utilizarea aparatelor de casă și control pentru tranzacțiile efectuate cu utilizarea serviciilor prestatorilor serviciilor de plată, prevăzuți în Legea 114/2012.
		1.6.2. Formularea unor opțiuni fiscale viabile pentru reprezentanții industriei creative (designeri, persoane responsabile de aranjamente fonice și vizuale etc.)	Cadrul normativ modificat	Ministerul Finanțelor	În limita bugetului disponibil	Se propune extrapolarea regimului aplicat companiilor TIC, altele decât cele rezidente ale unui IT Park, și pentru companiile din industria creativă (cel specificat în Legea privind punerea în aplicare a titlului I și II al Codului fiscal). Aceasta ar trebui să fie o opțiune, de rând cu cea de a lucra în baza patentei (individual) sau într-o formă organizatorico-juridică asupra căreia se aplică un regim special (de ex: 4% pentru IMM).

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
1.7	Simplificarea procedurii de deschidere, restructurare, desfășurare și închidere a afacerii	1.7.1. Asigurarea posibilității de înregistrare și radiere a afacerilor la distanță, inclusiv operarea modificărilor la documentele de constituire	Cadrul normativ modificat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	În anul 2019 au fost înregistrate peste 6 mii unități de drept, operate peste 27 mii modificări la documentele de constituire și peste 10 mii radieri de unități de drept. Toate aceste operațiuni sunt efectuate cu prezența fizică a agentului economic. Prin urmare, economiile doar din reducerea costurilor administrative (timpul și efortul pierdut) în cazul implementării acțiunii vor fi substanțiale. Concomitent, implementarea măsurii vizate va contribui la reducerea riscurilor de blocare a activităților economice din cauza situațiilor legate de pandemie; creșterea accesului investitorilor străini la afacerile din Moldova; și creșterea activității economice per ansamblu. Operare amendamentelor legislative prevăzute în această acțiune nu vor presupune costuri pentru implementare, deoarece procedurile în <i>back office</i> pot rămâne neschimbate, adică solicitările fiind imprimate și împreună cu deciziile arhivate fizic.
1.8	Suport pentru revenirea în afaceri a IMM uri-lor care sunt în dificultate sau au falimentat.	1.8.1. Lansarea unui nou Program „A doua șansă”, pentru companiile în dificultate - Dezvoltarea conceptului programului - identificarea resurselor pentru crearea unui fond de susținere a companiilor Subvenționarea plăților utilităților (energie electrică, apă și canalizare) pentru companiile care în perioada de pandemie au trecut la program de lucru în mai multe schimburi.	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	5 mil MDL <i>Pentru realizarea deplină a acțiunii au fost estimate suplimentar 25 mil. MDL</i>	Componentele Programului: -Diagnoza companiei -Aplicarea mecanismului de avertizare timpurie pentru IMM în dificultate -Conectarea companiei la rețeaua de mentori -Acces la finanțare
1.9	Introducerea mecanismului cu privire la programul	1.9.1. Modificarea cadrului normativ în vederea introducerii	Cadrul normativ modificat	Ministerul Sănătății, Muncii	În limita bugetului disponibil	Replicarea mecanismului urmare analizei comparative a practicilor existente si particularităților pieței muncii

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
	de lucru redus în legislația națională (conceptul Kurzarbeit)	mecanismului cu privire la programul de lucru redus		și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, UN Women		din RM. Implementarea acestui mecanism va face mai flexibil răspunsul companiilor la șocurile economice, fără disponibilizări în masa ale personalului. Se impune modificare Codului Muncii al RM nr.154/2003.
		1.9.2. Introducerea modificărilor în legislație privind instituirea mecanismului de asigurare a lucrului la distanță (orar flexibil de lucru)	Cadrul normativ modificat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Acest mecanism va facilita acei angajați care au copii mici și sunt nevoiți să lucreze la distanță.
1.10	Simplificarea procedurilor și reducerea termenilor pentru racordarea instalațiilor consumatoare de energie electrică a agenților economici la rețeaua electrică	1.10.1. Modificarea Legii nr.107/206 cu privire la energia electrică	Proiect de lege adoptat de Parlament; Termen de racordare la rețea redus	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Prin modificarea prevederilor Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică se urmărește simplificarea procedurilor și reducerea termenilor, de racordare a instalației electrice la rețeaua publică. Implicit, se va asigura îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activităților economice, acest lucru fiind reflectat și de indicatorul Getting electricity/ Doing Business al Băncii Mondiale.
1.11	Dezvoltarea capacităților pentru identificarea și utilizarea datelor și indicatorilor de alertă timpurie	1.11.1. Identificarea surselor / deținătorilor de date care potențial pot fi utilizate pentru alerta timpurie privind evoluția situației economice. Evaluarea calității statistice a datelor și semnarea memorandumurilor de furnizare a datelor.	Metadatele de referință elaborate pentru indicatorii identificați. Memorandumuri de furnizare de date semnate.	Ministerul Economiei și Infrastructurii	Suport din partea PNUD	Esența acestei acțiuni este identificarea datelor alternative, de frecvență mai înaltă decât cele tradiționale și evaluarea modalităților de valorificare a acestora în procesul de politici și de management al crizelor.
Obiectiv II: RECUPERAREA ECONOMICĂ A FIRMELOR MOLDOVENEȘTI						
2.1	Accesul la resurse financiare pentru dezvoltarea sectorului privat afectat de pandemie	2.1.1. Majorarea plafonului Fondului de garantare pentru IMM până la 1 miliard lei	Plafon majorat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Accesul limitat la resurse creditare este pe măsură să exacerbeze impactul crizei pandemice, transformând deficitul temporar de lichiditate în falimente în lanț. Majorarea plafonului pentru garanțiile de stat administrate de ODIMM până la 1 miliard lei va contracara cu succes acest fenomen. În cazul când garanțiile eliberate vor fi valorificate

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						plentar, efectul multiplicator (raportat de ODIMM în mărime de 2,91) va condiționa creșterea portofoliului de credite bancare cu 2,59 miliarde lei. Recunoașterea recentă de către BNM a garanțiilor emise de ODIMM în calitate de diminuator a riscului de credit va fi un alt catalizator solid pentru dinamizarea creditelor. Reieșind din sensibilitatea producției din diverse sectoare la volumul creditării am estimat că veniturile din TVA, primele de asigurare obligatorie și contribuțiile de asigurări sociale se vor majora în acest caz cu 1,453 miliarde lei. De menționat că aceste estimări nu reprezintă veniturile anuale, ci veniturile de la valorificarea integrală a portofoliului de garanții de stat.
		2.1.2. Promovarea instrumentului de garantare a creditelor prin mecanismul Fondului de Garantare.	Instrument promovat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	În limita bugetului disponibil	Promovarea Fondului de garantare pentru IMM pentru antreprenori, conlucrarea cu Băncile.
		2.1.3. Examinarea posibilității de includere a componentei de grant la Fondul de garantare pentru IMM-uri pentru credite investiționale	Analiza/propuneri	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Suport din partea UE	Analiza posibilității de oferire ultima tranșă – grant 20-30% dacă nu există restanță la termeni și plăți. Identificarea elementelor de bază pentru implementarea acestui mecanism.
		2.1.4. Oferirea de Garanții de stat pentru restructurarea datoriilor IMM-urilor către instituțiile bancare cu termen expirat pe perioada situației de urgență.	Nr. beneficiari	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	În limita bugetului disponibil	Examinarea oportunității extinderii termenului.
		2.1.5. Majorarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, în scopul implementării măsurilor privind	Nr. de beneficiari ai plăților directe la hectar/cap de animal	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limita bugetului disponibil	Majorarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural va permite acordarea plăților directe în agricultură în funcție de suprafața cultivată/numărul de animale. Această

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
		plățile directe la hectar și pe cap de animal			<i>Pentru realizarea deplină a acțiunii au fost estimate suplimentar 500 mil. MDL</i>	măsura va contrabalansa efectul negativ asupra fermierilor urmare a majorării cotei TVA pentru producția agricolă de la 8 la 12%. Subvențiile acordate până în prezent vizau creșterea productivității urmare a investițiilor în tehnologia și infrastructura agricolă și în mare parte au ajuns la un moment de saturație. În esență, plățile directe la hectar și cap de animal vor avea o influență pozitivă atât asupra costurilor producției agricole, cât și asupra ciclului de producție, ele oferind posibilitatea procurării timpurii a materialului semincer și produselor de uz fito-sanitar.
		2.1.6. Promovarea și sprijinirea investițiilor private în instalațiile de valorificare a energiei regenerabile	Nr. de proiecte investiționale sprijinite; Capacități cumulative a fi instalate; Valoarea investițiilor private a fi atrase	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Prin modificarea HG nr.689/2018, MEI intenționează majorarea cotelor de capacități de generare a energiei electrice și, implicit, sprijinirea inițiativelor private în domeniu.
		2.1.7. Promovarea și încurajarea investițiilor private în instalațiile de cogenerare în baza gazelor naturale	Proiect de lege adoptat de Parlament; HG de sprijinire a investițiilor aprobat de Guvern;	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Prin modificarea Legii nr.92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, MEI intenționează crearea unui mecanism de sprijin a investițiilor în capacități noi de cogenerare pe gaze naturale, de înaltă eficiență.
		2.1.8. Îmbunătățirea accesului la resurse financiare pentru IMM-uri prin stimularea finanțării participative (crowdfunding)	Proiect de lege elaborat și promovat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	În limita bugetului disponibil	Elaborarea conceptului de finanțare participativă. Elaborarea proiectului de lege și cadrului normativ secundar privind finanțarea participativă
2.2	Consolidarea potențialului de export	2.2.1. Identificarea oportunităților de promovare a produselor și serviciilor producătorilor autohtoni	Analiza efectuată	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Identificarea domeniilor cu potențial de export.

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
		reieșind din beneficiile acordate în cadrul acordurilor de liber schimb				Valorificarea preferințelor oferite în baza acordurilor de liber schimb.
		2.2.2. Identificarea mecanismelor de creștere a competitivității produselor autohtone și dezvoltarea acestora pentru implementare	Analiza efectuată Programe elaborate	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Corespunderea produselor autohtone cerințelor europene
		2.2.3. Îmbunătățirea capacităților de supraveghere a pieței a corespunderii produselor nealimentare cerințelor normative, în special unde încălcările în acest sens dezavantajează producătorii locali	Capacități necesare identificate; Fonduri necesare alocate	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În limita bugetului disponibil	Sistem de supraveghere a pieței conform practicilor și cerințelor europene. Nivel diminuat al prezenței pe piață a produselor nesigure și neconforme
		2.2.4. Elaborarea măsurilor de îmbunătățire a capacităților de testare a produselor industriale în sectoarele prioritare	Măsuri elaborate	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În limita bugetului disponibil	Identificarea necesităților de testare în baza analizei. Testări efectuate conform metodelor recunoscute la nivel european și internațional.

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
2.3	Programe de suport pentru sectoare strategice	2.3.1. Implementarea Programului de creare a Platformelor Industriale Multifuncționale	18 Platforme create	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	75 mil MDL <i>Pentru realizarea deplină a acțiunii au fost estimate suplimentar 25 mil. MDL</i>	Componentele Programului -Identificarea și selectarea potențialelor PIM -Dezvoltarea conceptului și crearea infrastructurii PIM -Dezvoltarea capacităților instituționale PIM -Control și Monitorizare
		2.3.2. Lansarea Programului de facilitare a grupării întreprinderilor mici și mijlocii în clustere	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	5,5 mil MDL	Analiza constrângerilor de creare a clusterelor, lanțurile valorice sectoriale și susținere inițiativelor de clusterizare Creare/susținerea clusterilor existe
		2.3.3. Implementarea Programului de dezvoltare a furnizorilor locali	Program implementat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	15 mil MDL	Cel puțin 50 companii selectate și instruite; Cel puțin 50 companii evaluate
		2.3.4. Lansarea Programului de stimulare a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul turismului pentru dezvoltarea produsului turistic în structurile de cazare și servire a mesei „Start-up Turism Rural”	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	3 mil MDL <i>Pentru realizarea deplină a acțiunii au fost estimate suplimentar 7 mil. MDL</i>	Bugetul estimat pentru 2021-2023 este de 40 mil. lei. Componentele Programului: 1.Elaborarea unui studiu pentru identificarea potențialului de dezvoltare a turismului și prioritizarea investițiilor în spațiul rural. 2.Acordarea de granturi pentru dezvoltarea produsului turistic de către structurile de cazare și servire a mesei din spațiul rural. 3.Acordarea asistenței prin mentorat și instruire pentru elaborarea de noi produse turistice. 4.Integrarea în rețeaua ofertei naționale de produs turistic a întreprinderilor create/dezvoltate prin organizare de info-tururi, campanii de promovare, creare pagini web, etc.
		2.3.5. Implementarea Programului de Ecologizare a IMM	Program implementat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația	15 mil MDL <i>Pentru realizarea deplină a acțiunii</i>	Obiectiv- promovarea, susținerea și dezvoltarea capacităților antreprenoriale ale IMM – urilor, în vederea adoptării proceselor de producție și servicii care asigură practicile de ecologizare

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
				pentru Dezvoltarea IMM	<i>au fost estimate suplimentar 5 mil. MDL</i>	
		2.3.6. Implementarea Programului de finanțare și mentorat pentru start-upuri gestionate de femei din familii social-vulnerabile	Program elaborat și implementat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Co-finanțare din partea UN Women pentru 35 antreprenoare	Creșterea interesului posivilor antreprenori în dezvoltarea de afaceri sociale. Acordarea de granturi pentru star-upuri / întreprinderi sociale existente. Acordarea asistenței prin mentorat și instruire a start-upurilor.
		2.3.7. Elaborarea Programului de granturi pentru instalarea echipamentului de protecție a personalului în industriile critice	Program elaborat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	Suport din partea UE	Elaborarea Conceptului și identificarea resurselor pentru finanțare
		2.3.8. Lansarea Programului de suport a întreprinderilor sociale	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	1 mil MDL Suport din partea GIZ	
		2.3.9. Lansarea Programului de instruire pentru antreprenori: Accesarea resurselor financiare și administrarea financiară	Program lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Suport din partea UE	Identificarea necesităților de instruire și fondurilor pentru organizarea instruirilor
Obiectiv III. TRANZIȚIA CĂTRE O ECONOMIE MAI REZILIENTĂ, ADAPTAREA ECONOMICĂ						
3.1	Identificarea priorităților pentru investiții necesare pentru tranziția către o economie mai rezistentă și mai durabilă în baza analizei impactului crizei asupra sectoarelor economiei	3.1.1. Identificarea unor soluții de parteneriat public-privat pentru promovarea eficienței energetice a clădirilor	Concept elaborat și aprobat	Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	Măsurile de promovare a eficienței energetice a clădirilor pot deveni un instrument eficient pentru restabilirea activității economice, ajutând antreprenorii și economia să depășească efectele pandemiei Covid-19, precum și ajutând rezidenții să-și gestioneze fondul de locuințe și să reducă costurile de încălzire. Prin urmare, Ministerul Economiei și Infrastructurii urmează să elaboreze conceptul de suport și să identifice sursele necesare finanțări pentru implementarea măsurilor de promovare a eficienței energetice a

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						clădirilor. Renovarea clădirilor de apartamente este un mecanism de sprijin eficient pentru atenuarea rapidă a consecințelor Covid-19, deoarece va permite rezolvarea simultană a mai multor probleme. Investițiile în izolarea locuințelor sunt, de asemenea, o sursă importantă de sprijin pentru producătorii de materiale de construcții.
		3.1.2. Atragerea investițiilor în mobilitatea urbană și anume dezvoltării ciclismului	Concept elaborat și aprobat	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Agenția de Investiții, Administrațiile Publice Locale	-	Acest proiect de infrastructură poate să susțină distanțarea fizică, să reducă aglomerația în transportul public și să ofere mai mult spațiu și acces mai ușor la magazinele locale.
		3.1.3. Parteneriat public-privat pentru elaborarea și implementarea soluțiilor standardizate pentru educație online	Parteneriat public-privat identificat	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Proprietății Publice	-	După declararea stării de urgență în martie 2020, instituțiile școlare au încercat să se descurce în mod independent în ceea ce privește tranzitarea procesului didactic pe online. Succesul nu a fost uniform, fiind necesară elaborarea unei soluții -cadru standardizată din punct de vedere tehnologic și operațional.
		3.1.4. Parteneriat public-privat pentru dezvoltarea telemedicinii, în special, pentru regiunile defavorizate sub aspectul accesului la servicii medicale	Parteneriat public-privat identificat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii	-	Pentru reducerea presiunii asupra sectorului de protecție a sănătății și a limita mobilitatea și contactele pe durata stării de urgență de sănătate publică sau stării excepționale, este necesară crearea infrastructurii fizice și digitale care să permită consultarea la distanță a pacienților precum și acordarea suportului colegial de către specialiștii din centrele de excelență colegilor din localitățile rurale.
3.2	Relansarea activităților economice prin intermediul investițiilor publice	3.2.1. Semnarea Acordului de finanțare și implementare a proiectului de infrastructură „Programul de susținere în sectorul drumurilor”	Acord semnat BERD/BEI, CEE proiect lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor	300 mil Euro (fonduri externe)	Proiect de infrastructură acoperit în totalitate din împrumuturi, oferite de partenerii externi.

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						Proiect de infrastructură acoperit în totalitate din împrumuturi, oferite de partenerii externi.
		3.2.2. Semnarea Acordului de finanțare pentru continuarea implementării proiectului de infrastructură „Programul de îmbunătățire a drumurilor locale”	Acord semnat BM proiect lansat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor	100 mil Dolari SUA (fonduri externe)	
		3.2.3. Implementarea proiectului „Eficiența Energetică În Republica Moldova”	Nr. de locuri de muncă create; Valoarea resurselor financiare valorificate	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei (UCIPE), Agenția pentru Eficiență Energetică	0,5 mil Euro credit BERD – BEI; grant NIP (UE)	<p>Prin intermediul proiectului "Eficiența Energetică În Republica Moldova", cu un buget de 75 milioane EUR și o durată de implementare de 4 ani, Guvernul urmărește îmbunătățirea performanței energetice în clădirile publice, accentul de bază fiind pus pe 10 instituții spitalicești de importanță națională. Impactul proiectului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Economii de energie electrică – 16,8 GWh/ an; - Economii de energie termică – 55,3 GWh/ an ; - Economii monetare – 5,2 milioane euro/ an; - Durata simplă de recuperare a investiției – 15,3 ani. - Durata de recuperare a investițiilor în condițiile monetizării tuturor beneficiilor oferite de proiectele de eficiență energetică (creșterea veniturilor disponibile, reducerea cheltuielilor pe medicamente, îmbunătățirea condițiilor de confort, taxe și plăți la buget din contul proiectului inclusiv a industriilor implicate în proces, creșterea valorii imobilelor și a duratei lor de viață, etc.) – 3,7-4,1 ani <p>Respectiv, prin mobilizarea și canalizarea investițiilor publice în proiectele de eficiență energetică se va asigura crearea de noi locuri de muncă, relansarea activităților economice/ antreprenoriale în sectorul real al</p>

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						economiei (sectorul construcțiilor și alte industrii și servicii conexe)
		3.2.4. Implementarea celui de-al doilea proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică	Nr. de locuri de muncă create; Valoarea resurselor financiare valorificate	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei (UCIPE)	5 milioane Euro credit BIRD	Obiectivul de dezvoltare al proiectului, cu un buget total de 92 milioane EUR și o durată de implementare de 4 ani, până în anul 2024, este de a majora eficiența sistemului de alimentare centralizată cu energie termică din mun. Chișinău. Acțiunile incluse în Proiect au scopul de a majora eficiența și fiabilitatea producerii energiei termice și electrice în mun. Chișinău, precum și de a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor de termoficare. În același timp, prin canalizarea investițiilor publice în infrastructura de urbană de alimentară centralizată cu energie termică se va asigura crearea de noi locuri de muncă, relansarea activităților economice/ antreprenoriale în sectorul real al economiei (sectorul construcțiilor și alte industrii și servicii conexe)
		3.2.5. Implementarea proiectului interconectare electrică între Republica Moldova și România, faza 1	Nr. de locuri de muncă create; Valoarea resurselor financiare valorificate	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei (UCIPE)	9 mil Euro credit BERD BEI Banca Mondială; grant NIP (UE)	Proiectul investițional, cu un buget total de 261 milioane EUR și o durată de implementare de 4 ani, până în 2024, ar urma să asigure diversificarea surselor de alimentare cu energie, îmbunătățirea securității și fiabilității sistemului de transport a energiei electrice prin intermediul interconectărilor cu România, permițând astfel crearea unui sistem transparent și competitiv pe piața energiei electrice a țării și integrarea sa în piața regională. Prin canalizarea investițiilor în infrastructura de transport a energiei electrice, se va asigura crearea de noi locuri de muncă, relansarea activităților economice/ antreprenoriale în sectorul

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						real al economiei (sectorul construcțiilor și alte industrii și servicii conexe).
3.3	Recalificarea angajaților din sectoarele afectate, crearea de competențe necesare pentru noile condiții	3.3.1. Elaborarea Programului Parteneriate locale pentru ocuparea forței de muncă -Elaborarea mecanismului și componentelor programului -Identificarea partenerilor -Identificarea fondurilor	Program elaborat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM, Oficiul Forței de Muncă	În limita bugetului disponibil <i>Pentru realizarea acțiunii au fost estimate 50 mil. MDL</i>	Obiectivul general – de a oferi un răspuns semnificativ la impactul pe piață a crizei Covid-19 asupra ocupării forței de muncă și a forței de muncă, prin sprijinirea creării de locuri de muncă, antreprenoriat, și îmbunătățirea nivelului de trai, în special pentru femeile și tinerii din comunitățile rurale ale Moldovei prin crearea parteneriatelor la nivel local
		3.3.2. Crearea cadrului juridic pentru dezvoltarea industriei serviciilor de auditare energetică, evaluare a performanței energetice a clădirilor, inspecții sistemelor de încălzire și climatizare, instalatorilor de sisteme mici de valorificare a energiei regenerabile etc.	3 HG aprobate de Guvern; Nr. al specialiștilor calificați și înregistrați în registre;	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția pentru Eficiență Energetică	În limita bugetului disponibil	Prin aprobarea regulamentelor respective și dezvoltarea instrumentelor de implementare a actelor normative, se vor crea premisele necesare pentru apariția și dezvoltarea unor noi industrii pentru Republica Moldova – servicii energetice.
		3.3.3. Program de suport pentru recalificarea și formarea profesională rapidă a lucrătorilor sanitari inclusiv a celor reveniți de peste hotare	Program elaborat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În limita bugetului disponibil	Odată cu avansarea epidemiei, cu creșterea numărului de îmbolnăviri ale personalului medical și cu epuizarea fizică a acestora, crește necesitatea de asigurarea a personalului suficient, în special pentru ocupații de îngrijire care nu necesită un nivel înalt de calificare (felceri, sanitari, șoferi ambulanțe, personal auxiliar).
3.4	Valorificarea capacităților IMM inovative cu valoare adăugată înaltă	3.4.1. Stimularea activităților de cercetare-dezvoltare-inovare în sectorul real al economiei prin elaborarea Programului de re tehnologizarea IMM-urilor	Program elaborat	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Suport din partea UE	Identificarea sectoarelor, sub-sectoarelor care pot contribui la substituirea importurilor sau pot fi parte a unor lanțuri valorice Oferirea suportului de re tehnologizare IMM inovative cu valoare adăugată înaltă
		3.4.2. Elaborarea studiului de fezabilitate pentru crearea INNO	Studiu elaborat	Ministerul Economiei și Infrastructurii,	Suport din partea UE	Rețelele de inovare fac parte din infrastructura societății moderne pentru o creștere durabilă. Acestea acționează ca

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
		HUB Moldova, inclusiv cu spații prietenoase copiilor		Organizația pentru Dezvoltarea IMM		<p>și catalizatori pentru inovații în IMM-uri, precum și pentru creșterea competitivității sectorului de afaceri la nivel regional și național. <i>Obiectivul principal al Inno Hub Moldova este să conecteze IMM-urile la domeniile relevante de expertiză pentru a spori competitivitatea și capacitățile de a inova. Hub-ul va reuni organizații și actori din diferite grupuri țintă pentru colaborare, valorificarea potențialului de inovare și servicii de accelerare a afacerilor.</i></p> <p>Structura va conecta și extinde ecosistemele de inovare și antreprenoriat, fortificând legătura dintre părțile interesate: IMM-uri, startup-uri, Guvern, mediul academic, corporații, investitori (business angels, capital de risc etc.) pentru a stimula inovația și antreprenoriatul. Oferirea accesului la oportunități de inovare, fie finanțare, informare sau training, va permite antreprenorilor să aducă produse și servicii mai bune pe piață, sporind șansele pentru export. Prin urmare, un sector al IMM-urilor competitiv și orientat spre export poate favoriza dezvoltarea brand-urilor locale și poate crește atractivitatea țării în lume, îmbunătățind imaginea de stat. Inno Hub are scop să pună bazele un mediu favorabil, în care comunitatea antreprenorilor să poată crește în același timp, va servi drept punct de legătură pentru regiunile Moldovei, facilitând crearea parteneriatelor valoroase în domeniul inovării.</p> <p>Creșterea gradului de cunoaștere a domeniului tehnologiilor digitale; Cercetarea oportunităților de inovare, investigarea trendurilor și inovațiilor</p>

Nr. d/o	Măsur	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						recente și implicarea partenerilor de inovare; Dezvoltarea viziunii și strategiilor pentru companiile inovative; Matchmaking; Acces la expertiză de specialitate și infrastructură de tip fablab; Instruire și mentorat; Acces la servicii de finanțare și investiții; Promovarea tehnologiilor „Internet of things (IoT)”. 3.4.3. Elaborarea cadrului normativ în vederea creării Fondului de susținere a inovațiilor digitale și startup-urilor tehnologice
			HG aprobată	MEI	În limita bugetului disponibil	Monitorizarea permanentă a competitivității și identificarea focarelor de creștere a acesteia în special a companiilor inovatoare Cel puțin 10 produse și servicii digitale finanțate
3.5	Revizuirea politicilor economice și prioritizarea sectoarelor vitale de dezvoltare a regiunilor	3.5.1. Analiza domeniilor economice regionale existente/în curs de dezvoltare cu potențial de specializare	Analiză efectuată	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Suport din partea UE	Evaluare generală a modelului socioeconomic și de mediu
		3.5.2. Analiza potențialului pentru avantaje competitive & potențial pentru cooperare	Analiză efectuată	Ministerul Economiei și Infrastructurii, Organizația pentru Dezvoltarea IMM	Suport din partea UE	
3.6	Facilitarea accesului la muncă prin modernizarea educației timpurii în Republica Moldova	3.6.1. Elaborarea conceptului Programului centrelor comunitare de îngrijire de zi pentru copii, inclusiv a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de către angajatori	Concept elaborat	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Economiei și Infrastructurii, UN Women	În limita bugetului disponibil	Lipsa infrastructurii, spațiilor suficiente pentru copiii de vârstă preșcolară reprezintă un obstacol în dezvoltarea armonioasă a tuturor familiilor din Republica Moldova. Acest fapt afectează disproporțional femeile din țara noastră care sunt mai puțin prezente pe piața muncii decât bărbații, inclusiv din motivul necesității îngrijirii copiilor. Copiii, la rândul lor, sunt lipsiți de posibilitatea comunicării cu semenii săi.

Nr. d/o	Măsuri	Acțiuni	Indicatori	Instituție implementatoare	Buget	Raționamente
						<p>Centrele comunitare de îngrijire de zi sunt un concept de „micro-grădiniță”, cu un număr mai mic de copii pentru a face față regulilor sanitare pe parcursul pandemiei și cu program complet sau parțial.</p> <p><u>Avantajele conceptului:</u> Încadrarea mai multor copii în activități preșcolare interactive și socio-comunicative; Balansarea ofertei forței de muncă la nivel de stat (femei-bărbați); Siguranța copiilor, mai ales, în contextul pandemiei COVID-19 prin încadrarea lor în spații sigure sub supraveghere; Costuri reduse în comparație cu instituțiile private. Facilitarea accesului pe piața muncii a femeilor care îngrijesc copii de vârstă pre-școlară.</p>
		3.6.2. Reglementarea serviciilor de îngrijire / educație timpurie pentru grupuri mici de copii în încăperi / apartamente proprii	Reglementări aprobate	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Economiei și Infrastructurii	În limita bugetului disponibil	
		3.6.3. Analiza posibilității de subvenționare parțială sau totală din partea statului sau vacanță fiscală pentru companiile care oferă servicii alternative pentru îngrijirea copiilor	Analiza efectuată	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor	În limita bugetului disponibil	Crearea oportunităților de dezvoltare a soluțiilor alternative de educație și îngrijire a copiilor, inclusiv prin PPP. Introducerea stimulentei fiscale aferente.